

De Prot. Ref. Theologische Conferentie te Grand Rapids.

Het doet ons genoegen, dat wij door de vriendelijke bemiddeling van Ds A. Cammenga van Hull, Iowa, per luchtpost over gezonden kregen een foto van bovengenoemde conferentie, waarover wij al eer in ons blad het een en ander hebben kunnen lezen. Op deze conferentie, die eenige dagen geduurd heeft, ging het gesprek voornamelijk tusschen Ds H. Hoeksema en Prof. Dr K. Schilder en het onderwerp was het Verbond. Uit deze foto, waarop verscheidene predikanten van de Prot. Ref. Church

voorkomen, zien wij tevens, dat Ds Hoeksema, al weer tamelijk wel hersteld is van zijn ernstige ziekte. Wij laten hieronder de namen van de deelnemers in volgorde volgen. Op de eerste rij van links naar rechts: Rev. G. Lubbers, R. Newhouse, G. van Baren, T. de Vries, R. Doezema, N. Yonker, J. de Boer, G. Gritters, Mr. Lenting, Rev. L. Vermeer, Rev. G. Vos, Mr. Brus, Rev. G. Ophoff, Rev. H. Hoeksema, Prof. K. Schilder, Rev. J. Heya, Rev. W. Hofman, Rev. R. Veldman, Rev. A. Cammenga, Rev. M.

Gritters, W. Koolenga, J. Cammenga, Rev. H. Veldman. Op de tweede rij van links naar rechts: J. van Baren, P. Alphenaar, Rev. B. Kok, Rev. E. Knott, Rev. J. Houwerzijl, F. van Baren, Rev. M. Schipper, Mr. Mastenbroek, Mr. Hoogland, Rev. S. Cammenga, Rev. P. Vis, Rev. J. de Jong, Rev. H. de Wolf, Rev. J. Blankespoor, Cand. H. Hoeksema, H. Mensch, Rev. J. van Weelden, Rev. G. Vanden Berg.

v. S.

tueel als „Capita Selecta Historiae Novi Testamenti” te ordenen en te bundelen. Reeds in mijn Kamper tijd was het mijn overtuiging, dat deze dictaten veel waardevol materiaal bevatten, dat in onderscheid van de behandelingsmethode van den commentaar op het Evangelie zijn geheel eigen waarde heeft en voor kansel en onderwijs en ik voeg er aan toe: ook voor onze jeugd- e.a. verenigingen veel vrucht kan afwerpen. Dit onderscheid ligt onder meer in de samenvatting der gegevens uit de verschillende Evangelien en het volgen van den gang van het gebeuren in onderscheid van den tekst van een bepaalden evangelist. Commentaar en Historia Sacra zouden aldus elkander wezenlijk kunnen aanvullen en in combinatie een dubbelen dienst bewijzen.

Mijnheer de praetor, onbedoeld ben ik met het uitspreken van dezen wensch gekomen tot Greijdanus' eigenlijken arbeid aan en onder ons als (oud-) leerlingen, n.l. den Nieuwtestamentischen leerstoel en zijn jubileum. Nu stond reeds voorop, dat op mij taak noch bevoegdheid rust om te spreken over Professor Greijdanus in een bepaalde kwaliteit, b.v. „als” exegeet of algemeener, nieuw-testamenticus. Maar waar hij toch als zodanig voornamelijk onze leermeester in rechtstreekschen zin is geweest, kan ik niet besluiten zonder nog wat nader te hebben aangeduid — hoe onvolledig ook — wat wij in dezen aan hem danken. Ik heb er behoefte aan uit te spreken, dat wij juist op den duur Greijdanus' methode zijn gaan begrijpen en waardeeren. Zij akribie mocht in onzen studententijd voor een deel behoren tot het groote legendarisch arsenaal, waar een studentenmaatschappij kwalijk buiten kan, — wij zijn daar, reeds toen en vervolgens, wel wat meer in gaan zien. Toen wij indertijd dictaat opnamen van de exegese over de eerste verzen van Lucas 1, hebben wij al begrepen, dat die woorden over de samenstelling van dit evangelieverhaal ook den docent als het ware uit het hart zijn gegrepen. Wanneer Lucas schrijft, dat hij alles heeft nagegaan, van het begin af, dat hij hierbij met nauwkeurigheid gehandeld heeft, dan kon onze hoogleraar deze woorden met zooveel overtuiging en liefde verklaren, dat wij verwantschap speurden tusschen den geest van evangelist en exegeet — en hier kan ik het woord geest zoowel met kleine als groote G schrijven.

Maar die overeenkomst gaat — zonder dat we haar forceeren — nog wel verder door. Ik denk aan de rede, deze maand vijftig jaar geleden gehouden als rectorale oratie over Hoofddoel en Gedachtengang van Lucas' Evangelieverhaal. Daar werd van Lucas als schrijver gezegd, dat hij de stof „groepeert en verbindt en ontwikkelt zoodanig, dat in geleidelijk voortschrijdende beschrijving en teekening duidelijk een samenhangend geheel van 's Heeren openbaring naar wezen, in werk en woord, positie en wederaren, gegeven wordt, en we niet maar feiten komen te zien, maar den Heere Christus zelven, gelijk Hij in Zijne werken en woorden als Zone Gods en Heiland der wereld Zich geopenbaard en gegeven heeft”.

Niemand heeft zich te verontrusten over miskenning van het onderscheid van Schrift en exegese, inspiratie en illuminatie, wanneer we opmerken, dat deze woorden over den Evangelieschrijver mutatis mutandis achteraf ons ook blijken te gelden van de doceermethode van den Schriftverklaarder en exegetischen docent. Nooit heeft bijvoorbeeld Professor Greijdanus ons verwend met een aparte behandeling van „Jezus' Mes-

siabewustzijn”, nog minder ons een „Jezus-” of „Christusbeeld” geteekend en zich en ons in het algemeen verre gehouden van de adoratie van dergelijke aan vele academies geliefkoosde themata. Nooit ook heeft Greijdanus een commentaar aantrekkelijk gemaakt door hem een bepaalden pakkenden motto-titel te geven zooals dat tegenwoordig steeds meer te doen gebruikelijk is. Wel daarentegen heeft hij ons gewaarschuwd voor alle themata en motto's, die wel indruk maken, maar intusschen den vollen Schriftinhoud geweld aandoen. En tegelijk heeft hij den moeizamen weg gevolgd om ons tekst na tekst en woord voor woord en vraagstuk voor vraagstuk rond te leiden in de materie van het Nieuwe Testament en zijn wetenschap. En ziet, toen kregen wij van hem, d.w.z. door zijn dienst, een blik op den Christus zelf zooals dit in het citaat over Lucas' Evangelie zoo juist omschreven werd.

We bleven ook in en door deze Schriftverklaring maar geen feiten zien en critische noten, maar we zagen (door onze eigen studentikooze kritiek op de finesses zijner akribie heen), den Koning in Zijn schoonheid. En voor een rechte beoordeeling van de vragen naar Jezus' Messiasbewustzijn en de theorieën over een Jezusbeeld zagen we ons aldus door de Schrift zelf gereed gemaakt, Greijdanus leerde ons Christus zien, maar zonder in de collegezaal ooit te preeken; al heeft hij meermalen een concrete paraeneze voor ons studentenbestaan aan een behandelde tekst verbonden, een preek werd ook dat nooit. Maar zoo juist heeft hij den ambtelijken predikdienst op de schoonste wijze bevorderd. En tevens werd daarmee de geloovige wetenschapsbeoefening sterk gestimuleerd en gediend. Wij zagen ons binnengeleid in de commentarenwereld en ontdekten, vooral na het examen, dat we er den weg in konden vinden overeenkomstig het geloofsvoordeel, dat dit onderwijs vleesch en bloed bij ons deed worden.

En hiermee mag ik een der rijkste dingen zeggen, die ik van dit onderwijs getuigen kan. Ik denk daarbij aan de discussie, die juist de laatste jaren onder ons, na de vrijmaking, wel is gevoerd over het karakter van het onderwijs aan de School. Men kreeg wel den indruk als stonden in dezen tweeërlei meening, of althans accent, tegenover elkaar. Eenerzijds werd de nadruk gelegd op de noodzaak van werkelijk wetenschappelijke opleiding, anderzijds werd sterk aangedrongen op een dicht bij de Schrift blijvend, daar duidelijk heenleidend en daaruit steeds sprekend onderricht. In die discussie, de vraag overwegend, of hier inderdaad het één t.o. het ander, zelfs als accent, ook maar kan staan, dacht ik aan Professor Greijdanus' werk en onderricht. En dan wist ik mij, en ik vermoed velen, zoo niet allen, met mij, in de kern der zaak voor God gerust. Want bij hem was het een met het ander zoozeer een eenheid, dat zelfs de onderscheiding, als het over zijn onderricht gaat, een verkeerd indruk zou kunnen wekken..... alsof hij een eenheid moest componeeren tusschen wetenschap en eenvoudig schriftgeloof; veeleer immers was deze eenheid als bij voorbaat geconstitueerd in de uitgangspunten van zijn onderwijs. En zoolang Greijdanus in dit spoor doceert en aldus een stempel zet op onze Hoogeschool, dunkt ons geen enkele grond aanwezig voor een signalement van academische deformatie naar de eene of de andere zijde. Het viel bij hem samen, al voordat hij de collegezaal binnentrad.

Een bewijs daarvan zien wij ook in de rust en zekerheid waarmee betoog en conclusies konden worden voorgedragen en verdedigd. Nimmer beteekende deze

rust de miskenning van een eventueel probleem, nimmer was Greijdanus' zekerheid gemakzucht om van een lastigen opponent zich met een al te simplistisch beroep op het geloofsvoordeel te ontdoen. De exegeet dacht zich alle argumenten in, ook al vond hij ze dwaas en dwong ons ze ook in te denken en de dwaasheid mee te bevinden. Achteraf speuren wij daarin de zelfverloochening; het moet toch wel een offer zijn geweest; zich zoo eerlijk te verdiepen in ongelooftsargumentatie, die juist zulk een eenvoudigen slaaf van Christus niet anders dan voortdurend kon ergeren. En een blik op welke bladzij ook van zijn jongste boek, bewijst hoe hij tot vandaag toe in dezen weg consequent gebleven is. Maar tevens zijn we verplicht te erkennen, dat daarbij nimmer — wat zoo licht gebeurt — ook maar een oogenblik met boeken, citaten en andersdenkenden werd gecoqueerd. Integendeel bleef de exegeet zoo spreken en citeeren, dat de antithese ook in de onderlinge wetenschappelijke bejegeningnorm elk oogenblik haar kracht behield.

Voor de genoemde discussie over den aard en waarde der wetenschapsbeoefening onder ons is het van belang dit te onderkennen. Wij gelooven, dat anders licht zou worden voorbijgezien, dat God gericht oefent over het autonome denken en het eigenmachtig gebruik van Zijn heilig Woord, ook door zulke gereformeerde wetenschap heen. S. Greijdanus is instrument geweest van Gods gericht, reeds al deze dertig jaren, en daarvoor. En als H. Windisch en M. Dibelius en J. Wellhausen, A. von Harnack et tutti quanti voor Gods rechterstoel verantwoording moesten of moeten doen van hun gedrag t.a.v. het derde gebod, dan gelooven wij, dat Saekle Greijdanus' werken hun en hun volgelingen als bezwarende getuigen kunnen worden aangevoerd ten bewijze, dat zij „niet te verontschuldigen” zijn, te minder nu zij de waarheid zoo duidelijk hun zagen aangezegd, ook op hun wetenschappelijk terrein. Wie vandaag nog de Schrift verkracht door aan te leggen zijn eigen beginselen ter Schriftverklaring met miskenning van het dubbele gebruik van den naam „Schrift” in den titel van Greijdanus' Hermeneutiek, is nu ook dubbel gewaarschuwd: hij zal nog te minder ongestraft kunnen zondigen, nu Kampen zoo menige voornamen academie over heel de wereld bij God en Zijn heilige gemeenschap publiek en deskundig, d.i. gegrond, heeft aangeklaagd.

En daarom ook, Professor Greijdanus, verstaan wij Uw rust voor de toekomst, zooals U die reeds den 6en Dec. 1922, zooals gezegd deze maand dus precies 25 jaar geleden, in den officiëlen Kamper Schoolkring — toen nog geen Hoogeschool geheeten — aan de Oudestraat, hebt uitgesproken bij de overdracht van Uw toenmalig rectoraat, Uw wetenschappelijke rede, reeds enkele malen aangehaald, besluitend met de geloofsverwachting: „Lucas' Evangelieverhaal zal deze miskenning en bestrijding wel doorstaan en te boven komen... De werkelijkheid blijkt ten slotte sterker dan alle, op onjuiste vooroordeelen berustende, omtrent haar gegeven theorieën. De waarheid handhaaft zich wel, ook tegen alle door verkeerde subjectiviteit verworpen weerspiegeling van haar in den menschelijken geest, en in diens uitingen” (p. 46/47). In deze geloofsverwachting hebt gij al die jaren verder gearbeid, professor Greijdanus. En terwijl wij weten, dat U de handhaving van deze uitspraak vandaag niet afhankelijk maakt van wat er in 25 jaar reeds van mocht bewaarheid zijn, mogen wij wel opmerken, dat deze dag en Uw eereledmaatschap voor hun deel een bevestiging zijn, ook in de uitkomst, van dit Uw

geloof
pleit
jaards
Nu,
luider
ook w
is gee
van h
reeds
bedien

R
beteel
de laa
niet a
bij Gr
crisis.
and e
en di
duidel
geleden
Greijda
vroeg
Dr S.
i e m s
vandas
nū m
schreef
als in
der syn
hij —
daar
mens
waarm
Hij J
die pa
en rea
die da
en nuel
ben ei
Heer
daarva
hemel
gericht
Zijn G
Juist
het on
wij zeg
belache
lus la
zijn ar
in zijn
zoo hel
spanne
het bev
profe
mato
diepste
gebroke
is gewi
zoovele
Greijda
deel zi
aantijg
grenz
overs
te oc
wijzen
En w
werk
Want
kunnen
en wan
Tham
als de
de wo
der we
„ik h
te won
Volge
deel he
te zegg
voor he
door Ge
gegaan,
verborg
de „cre
Wij w
vandaag
cieel nog
nis zulk
wezen t
van pro
Greijdan
per en
dan o.
den ond
fessor G
om Zijn
Schriften
eenheid
zich bre
den. Me
heid, b
baring e